

Työturvallisuuskortti

Työturvallisuus yhteisellä työpaikalla
Turvallisuus – minun asiani

Yhteinen työpaikka metsäalalla

Esimerkkejä metsäalan yhteisistä työpaikoista:

- Korjuutyömaa
- Metsänhoitotyömaa
- Metsäautotiettyömaa
- Ojitustyömaa
- Lastausasema
- Terminaali
- Purkauslaituri
- Varastoalue
- Haketustyömaa
- Toimisto/palvelupiste

Esimerkkejä tilaajista metsäalalla:

- Hakkuuoikeuden omistaja
- Työpaikan haltija
- Metsänhoitoyhdistys
- Metsäkoneyritys
- Metsäpalveluyritys
- Metsäyhtiö
- Metsähallitus
- Metsäkeskus
- Pienet ja keskisuuret sahat
- Metsänomistaja

Esimerkkejä toimittajista metsäalalla:

- Metsäkoneyritys
- Kuljetusyriety
- Metsäpalveluyriety
- Metsänhoitoyhdistys
- Metsähallitus
- Metsäyhtiö
- Vuokratyövoimayriety
- Itsenäinen työnharjoittaja
- Aliurakoitsija

Vastuut metsäalalla

- Työmaan haltija on tiedonantovelvollinen työmaan turvallisuuteen liittyvistä vaaratekijöistä aliurakoitsijalleen
- Aliurakoitsija on aina vastuussa omista työntekijöistään

Tapaturmat metsäalalla

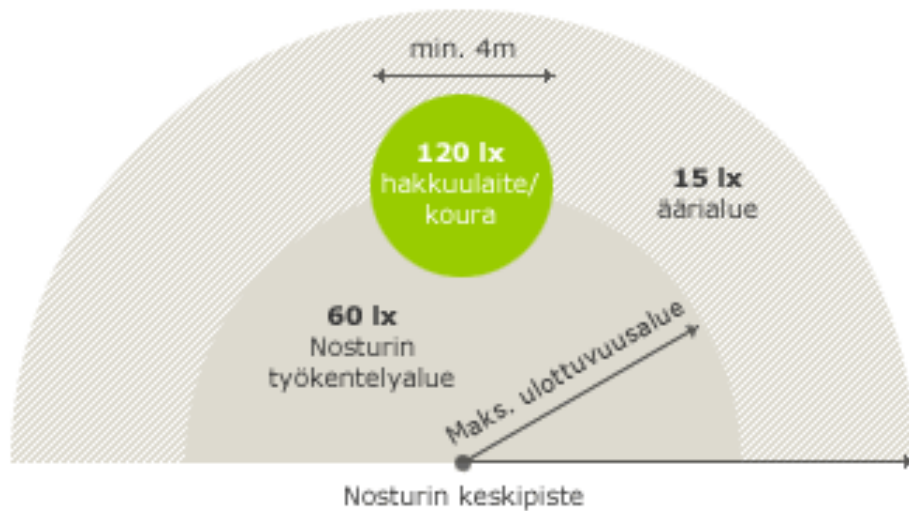
- Metsäalalla sattuu noin 1000 tapaturmaa vuosittain.
- Työtapaturmia sattuu esimerkiksi metsäkoneiden huolto- ja korjaustoimenpiteissä, sekä moottorisahahakkuissa.

Pimeässä työskentely

- Hyvä valaistus auttaa yksityiskohtien erottamista ja edistää työturvallisuutta ja -viihtyisyyttä.
- Huono valaistus on epäviihtyisää, alentaa työtehoa ja aiheuttaa virheitä, jotka altistavat tapaturmille.
- Metsäkoneen riittävä valaistus
- Näkyvä varoitusvaatetus

Pimeässä työskentely

- Suositusten mukaan metsäkoneiden nosturin työskentelyalueella valaistuksen tulee olla vähintään 60 lx, äärialueella 15 lx ja hakkuulaitteella tai kouralla 120 lx.

Pimeässä työskentely

- Kuljettajan pitää pystyä näkemään 25 metriä ylöspäin 10 metrin etäisyydellä.
- Valaisimien kunnosta pitää huolehtia. Rikkoontuneet lamput pitää vaihtaa ja likaantuneet valaisimet puhdistaa. Likainen valaisin voi viedä puolet valotehosta.

Pimeässä työskentely

Työergonomiaan vaikuttavia tekijöitä metsätöissä

- Työasento
- Varusteiden säädöt
- Tauot
- Venyttely
- Oman kunnon ylläpito
- Työtapa
- Työkoneiden kunto
- Suojainten käyttö

Koneenkuljettajan työergonomia

Merkittäviä tekijöitä hyvän työergonomian ylläpitämiseksi:

- Hyvä ja siisti ohjaamo
- Kunnolliset portaat
- Mikrotauat (3s) ja tauot
- Vaihtelevat työasennot
- Omasta kunnosta huolehtiminen

Koneenkuljettajan työergonomia

- Koneesta tulee olla virheetön näkyvyys, jolloin työn tuottavuus kasvaa ja onnettomuusriskit vähenevät.
- Ikkunalasien puhtaus

Koneenkuljettajan työergonomia

- Kuljettajan istuimen tulee vähentää jalkojen rasitusta, sekä tukea koko kehon asentoa erityisesti ajettaessa epätasaisessa maastossa.
- Istuin ja hallintalaitteet tulee säätää kuljettajakohtaisesti .
- Kunnollinen istuin keventää hallintalaitteiden käsittelyä, ja parantaa työskentelyä.

Perehdytysohjelman sisältö

- Organisaatio/työyhteisö
- Turvalliset toimintatavat
- Työmaakohtainen selvitys
- Työterveyshuolto
- Koneiden ja laitteiden käyttö- ja huolto-opastus
- Terveydelle vaaralliset aineet
- Henkilönsuojaimet

Riittävän ammattitaidon varmistaminen

- Työnantajan tulee varmistaa, että työntekijällä on riittävä ammattitaito eri työvaiheiden turvalliseen tekemiseen ja turvallisuusohjeiden noudattamiseen.
- Viimeistään työvaiheen alkaessa tulee erityisesti varmistaa, että työntekijällä on riittävät valmiudet tietyn työn tekemiseen.
- Erityistä varovaisuutta korostaen myrskytuhometsien ja tuulenkaatotyömaiden korjuu on mahdollisuuksien mukaan tehtävä hakkuukoneella.
- Moottorisahahakkuuta saa näissä olosuhteissa tehdä vain siihen pätevä ja erityistä opastusta saanut työntekijä, mutta ei kuitenkaan koskaan yksin.

Henkilönsuojaimet

Päänsuojaimet:

- Suojakypärä (integroitu kuulon- kasvojen- ja niskansuojus)
- Yrityksen sisäinen ohjeistus voi edellyttää kypärän käyttöä aina puunkorjuutyömaalla hakkuutyön aikana.

Kuulonsuojaimet:

- Tulppasuojaimet
- Kupusuojaimet
- Kuulonsuojaimet, jotka voidaan kiinnittää metsurinkypärään

Henkilönsuojaimet

Silmien- ja kasvojensuojaimet:

- Kasvojen suojaimet (metsurin kypärään kiinnitettävä turvavisiiri)
- Suojalasit

Suojakäsineet:

- Viiltosuojalliset käsineet

Henkilönsuojaimet

Koko kehonsuojaimet:

- Mekaanisilta vaaroilta suojaava vaatetus (viilloilta suojaavat housut)
- Kaksi- tai yksiosainen suojavaatetus
- Näkyvä varoitusvaatetus (liivi, haalari, takki)
- Taukotakki

Henkilönsuojaimet

Jalkojensuojaimet:

- Viilto- ja varvassuojilla varustetut kengät

Muut suojaimet:

- Putoamissuojaimet (esimerkiksi käpyjen keruussa)

Esimerkki metsurin henkilönsuojaimista

Muita varusteita ja tarvikkeita työn ja tarpeen mukaan

Kypärä, silmikko ja kuulonsuojaimet

työpusero näkyvän värisenä

matkapuhelin

ensiapupakkaus

turvahousut tai -haalarit viiltosuojaimilla varustettuna

turvasaappaat viiltosuojaimilla varustettuna

turvakäsineet

Työvälineet

- kaatorauta isojen puiden kaatoon
- nostokoukut tai -sakset pinotavaran tai polttopuun siirtelyyn
- mitta tukkityömaille
- konkeloliina

Tarvikkeita hätätilanteisiin ja ensiapuun

- ensiapupakkaus
- matkapuhelin

Muita varusteita

- asianmukainen alusasu ja väliasu
- taukosuoja
- lämpöastiat
- yhdistelmäkannu (bensa-öljy)
- sahan varaosat ja korjaukseen tarvittavat työkalut
- varasaha

Ensiapu

- Puunkorjuutyömaalla on oltava asianmukainen ensiapuvalmius. Lisäksi jokaisella työntekijällä on moottorisahatyössä oltava mukanaan henkilökohtainen ensisidepakkaus.
- Työnantajan on varmistettava, että työntekijällä on riittävä ensiaputaito ja tiedot avunsaantimahdollisuuksista onnettomuus- ja sairaustapauksissa.

Ensiapu

- Kun puunkorjuutyötä tehdään syrjäisissä olosuhteissa, on erityisesti huolehdittava siitä, että ensiapu- ja hoitopaikalle on asianmukainen kuljetusmahdollisuus.
- Metsäkonetyössä, sekä metsätyömaalla tulee olla saatavilla vähintään ensiapureppupakkaus.

Yhteydenpidon järjestäminen

Ilmoitusmenettelyt

- Puunkorjuutyössä työnantajan tulee selvittää työntekijälleen miten yhteydenpito on järjestetty hänen, työnantajan sekä muiden työntekijöiden välillä.
- Mikäli työtehtävä on moottorisahatyötä ja se tehdään yksintyöskentelynä, tulee työnantajan olla työntekijäänsä yhteydessä ainakin kerran työpäivän aikana ja välittömästi työpäivän päätyttyä.

Yhteydenpidon järjestäminen

- Vaarallisissa olosuhteissa tehtävissä moottorisahahakkuissa tulee aina olla näköyhteys tai vähintään kuuloyhteys.
- Vaarallisissa olosuhteissa tehtäviä hakkuita ovat mm. myrskytuhohakkuut.

Yksintyöskentely

Yksin työskennellessä tulee ottaa huomioon esimerkiksi seuraavat vaarat:

- Puun kaatuminen päälle ja loukkuun jääminen
- Sahaus- ja viilto-onnettomuudet
- Koneen huollossa tapahtuvat onnettomuudet
- Avun saannin varmistaminen
- Mahdolliset sairaustapaukset
- Vakavat kaatumiset, liukastumiset

Varoitusmerkinnät metsäalalla

Merkintä ulkoilureitillä:

Metsätyö

Merkintä

yleisellä tiellä:

Metsätyö

Tapaturma harvesteripään mittalaitteen korjaamisen yhteydessä

- Koneyrittäjä ryhtyi korjaamaan harvesteripään kourassa sijaitsevaa mittapyörää
- Hän jätti metsäkoneen käyntiin saadakseen riittävästi valoa
- Harvesteripään koura sulkeutui äkillisesti
- Koneyrittäjä jäi karsimaterien ja vetorullien väliin ja menehtyi saamiinsa vammoihin
- Koneen alkuperäinen istuin oli vaihdettu toisen konemerkin istuimeen
- Istuimen turvakytkin, joka pysäyttää koneen toiminnot oli poistettu

Tapaturma pihapuun kaadon yhteydessä

- Metsurin oli tarkoitus kaataa pihapuita.
- Hän nousi pylväskengillä koivuun yli 10 m korkeuteen, asensi tukivyön ja alkoi sahata moottorisahalla koivun latvaa.
- Moottorisahan pyörivä teräketju osui hänen olkavarteen. Yrittäessään tulla alas metsurin ote irtosi ja hän jäi roikkumaan oksanhaaraan oikeasta nilkastaan. Häntä ei ehditty pelastaa ajoissa, vaan hän kuoli verenhukkaan.

Vaarallisten aineiden kuljetus

- Polttoaineiden kuljetuksissa tulee noudattaa seuraavia lakeja ja asetuksia.
- Laki 215/2005, valtioneuvoston asetus 194/2002, ministeriön asetus 171/2009.
- Vaarallisia aineita saa kuljettaa 1000 litraan asti, ilman erillistä ADR-lupaa.
- Rahtikirja oltava ajossa mukana.
- Säiliöt tulee olla huolellisesti suljettuna ja kiinnitettynä tavaratilassa.
- Avotulen teko ehdottomasti kielletty palavien aineiden lähetyvillä.

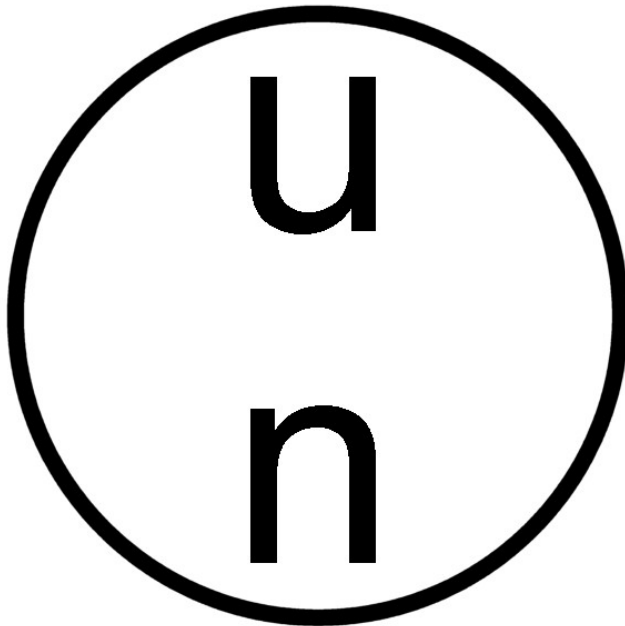
Vaarallisten aineiden kuljetus

- Metsäkoneiden polttoaineiden kuljetus 1000 litraan asti
- Tyyppihyväksytty kuljetussäiliö
- VAK-tarkastuslaitoksen hyväksymä
- Säiliöiden määräaikaistarkastukset
- Rahtikirja
- 2 kg sammutin
- Ei erillisiä varoitusmerkkintöjä autoon

Polttoaineiden kuljetus henkilöautolla

- 60 litraa
- Noudatetaan kuljettajan vastuulle laissa määriteltyjä asioita ja yleisiä säännöksiä
- Asianmukainen un-tyyppi hyväksytty, ehjä, tiivis ja oikein merkitty kuljetusastia.

Työmaan suunnittelu

Ennen työn aloittamista tulee työmaakohtaisesti selvittää työturvallisuuteen vaikuttavat jyrkänteet, pehmeiköt, vesistöjen ylitykset, sähkölinjat, kulkuväylät sekä muut työntekijän terveyteen ja turvallisuuteen olennaisesti kohdistuvat muut vaara- ja haittatekijät.

- Työmaaohje ja -kartta
- Sähkölinjat
- Jäävarastot ja tiet
- Varastopaikat
- Jyrkänteet ja pehmeiköt
- Vesistöjen ylitykset

Sähkölinjat

- Ennen hakkuiden aloittamista tulee selvittää onko alueella sähkölinjoja.
- Puutavaran metsäkuljetusta varten tulee työmaan sähkö- ja puhelinlinjat olla korjuutyömaan kartassa tai muuten dokumentoituna.
- Linjojen havaitsemista voidaan helpottaa merkitsemällä linjat maastoon.
- Kuormain kohotettuna ajamista on varottava. Johdot saattavat olla tavanomaista alempana mäkipaikoilla lumen, jään tai helteen vuoksi.

Sähkölinjat

- Avojohto on ilmajohto, jossa jokainen johdin on erikseen kiinnitetty eristimiin tai muihin kannakkeisiin

Sähkölinjat

- Riippukierrehoidossa on normaalisti kolme päällystettyä (mustaa) johdinta kiedottuna paljaan metalliköyden ympärille.

Jäävarastot ja tiet

- Jätteitä käytettäessä tulee ennen jälle ajoa selvittää tarkoin jään kantavuus, jäädytys-tarpeet sekä vastuu- ja vakuutusksymykset.
- Jäävarastot sekä jäätiet tulee merkitä heijastavilla viitoilla ja ajon loputtua jälle johtava tie on suljettava.
- Puunippujen sidontapaikat on pyrittävä sijoittamaan maalle.

Jäävarastot ja tiet

Jään kantavuuteen vaikuttaa mm.

- Jään paksuus ja sen kerrostuneisuus
- Halkeamat ja niiden määrä
- Lämpötila
- Ajonopeus
- Virtaukset ja pohjan laatu
- Heikentävästi merivesi (suola)

Jäävarastot ja tiet

- Jään kantavuustaulukko

Jään tehollinen paksuus, cm	Suurin sallittu ajoneuvopaino, tonnia
20	2
25	3
30	4,5
50	12
60	17
70	23
80	31
90	39
100	48
105	60

Varastopaikat

- Puulle on varattava riittävän laaja varastointitila kaukokuljetusta varten.
- Puutavaravarasto on sijoitettava niin etäälle sähkö- ja puhelinlinjoista, että sähköjohtojen ja koneen välillä säilyy vähimmäisetäisyys taakka mukaan lukien.
- Varastointi valta- ja kantateiden vieressä tai vierialueella on kielletty tieltä kuormaamista varten.

Varastopaikat

- Varastoija on vastuussa liikenneturvallisuutta vaarantavista toimista.
- Tieltä kuormattaessa varastopaikan sijainti ei saa vaarantaa liikenneturvallisuutta.

Varastopaikat

- Valtateiltä (tie no: 1-39) ja kantateiltä (tie no: 40-99) kaikenlainen puutavaran käsittely, varastointi viereen tai vierialueelle, sekä peruutusvarastot ovat kiellettyjä. Poikkeaminen tästä ohjeesta edellyttää tiemestarin lupaa ja lupaa haettaessa on esitettävä kuinka turvallisuus taataan, esim. liikenteen pysäyttäjät.
- Puutavaran kuormaus on kielletty tienkohdissa, jossa on pysäyttäminen kielletty, sekä teillä, joilla on suurin sallittu ajonopeus enemmän kuin 80 km/h.
- Kaikilla teillä, niin yleisillä kuin yksityisteilläkin pitää aina kiinnittää huomiota liikennetiheyteen, liikenteen nopeuteen ja niiden perusteella varastopaikalla ja liittymässä oltava riittävä näkymäalue.

Varastopaikat

- Kuormattaessa puutavaraa tieltä, on kiinnitettävä erityistä huomiota muun liikenteen varoittamiseen esim. varoituskolmiolla, tai puutavaran kuormaus varoitusmerkeillä (vilkun kanssa), joita saa käyttää lyhytaikaisissa töissä.
- Yleisille teille uusien liittymien teko (tilapäisliittymät ja pysyvät liittymät) on aina luvanvaraista ja lupia myöntää Tiehallinto, jonka ohjeen mukaan liittymät on myös rakennettava (myös olemassa olevien liittymien parantaminen).

Turvaetäisyydet

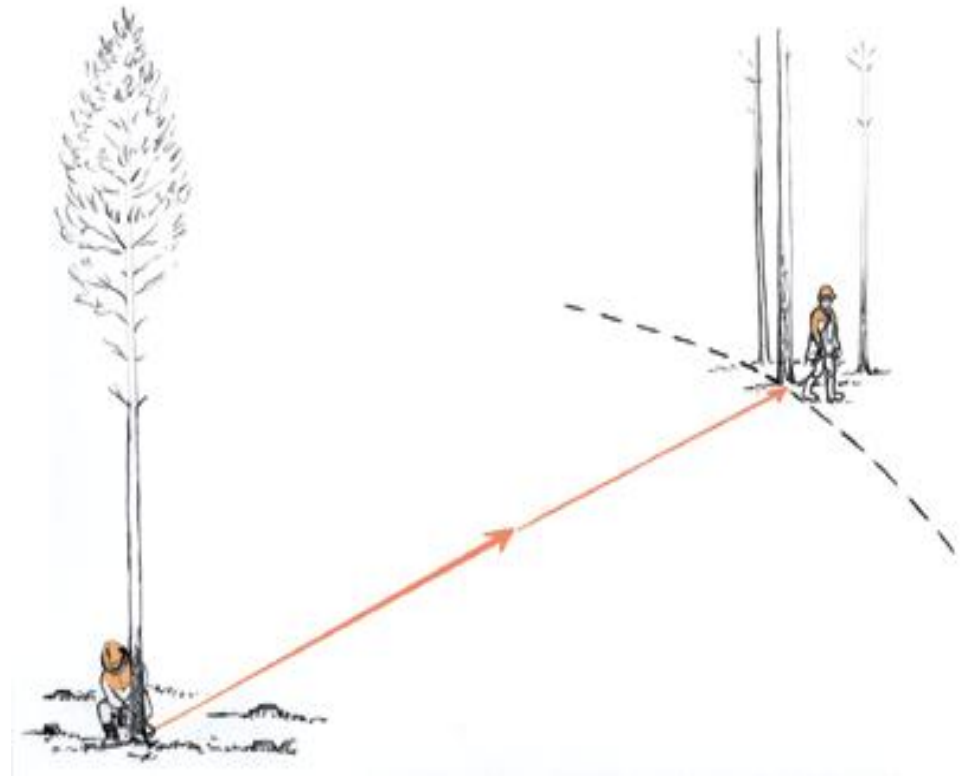

- Moottorisahahakkuissa työntekijöiden, sekä muiden työmailla liikkuvien välinen turvaetäisyys, tulee olla vähintään kaksi kertaa kaadettavan puuston pituus. Tämä tarkoittaa päätehakkuissa keskimäärin noin 50 metrin matkaa.
- Koneellisessa puunkorjuussa turvaetäisyyden tulee olla kuormaimen pituus ynnä kaadettavan puuston kaksinkertainen pituus. Tämä tarkoittaa hakkuukoneella yleisesti 70 m matkaa ja ajokoneella 20 m matkaa.

Turvaetäisyydet moottorisahatyömaalla

Puun alle jäänti

Turvaetäisyys = 2 x kaadettavan puuston pituus

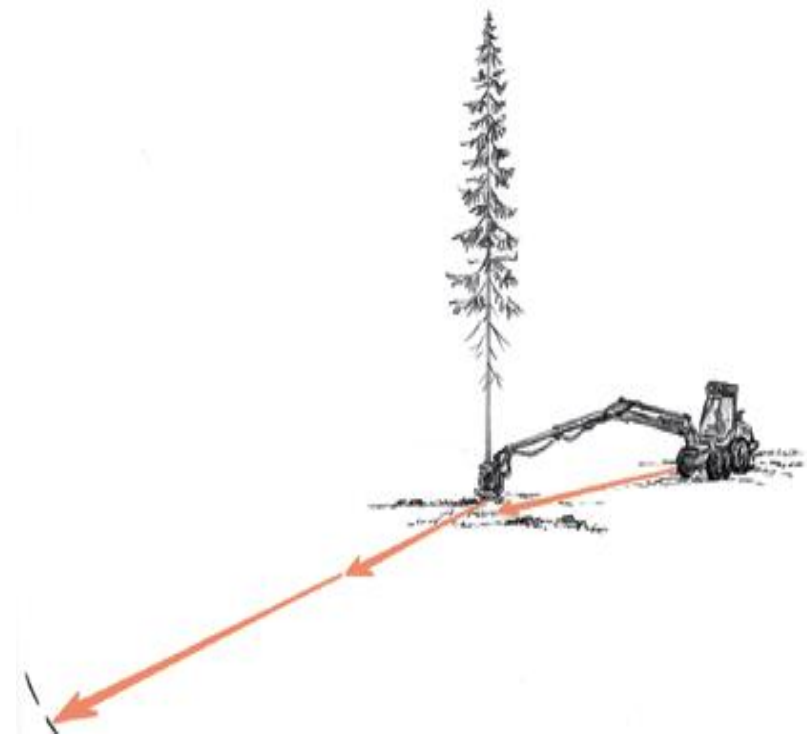
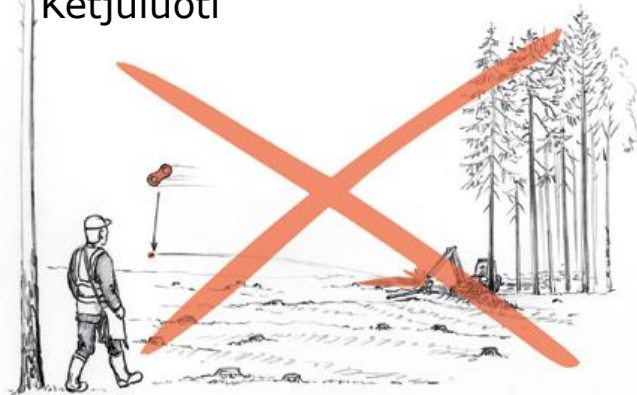

Turvaetäisyys hakkuukoneella

Puun alle jäänti

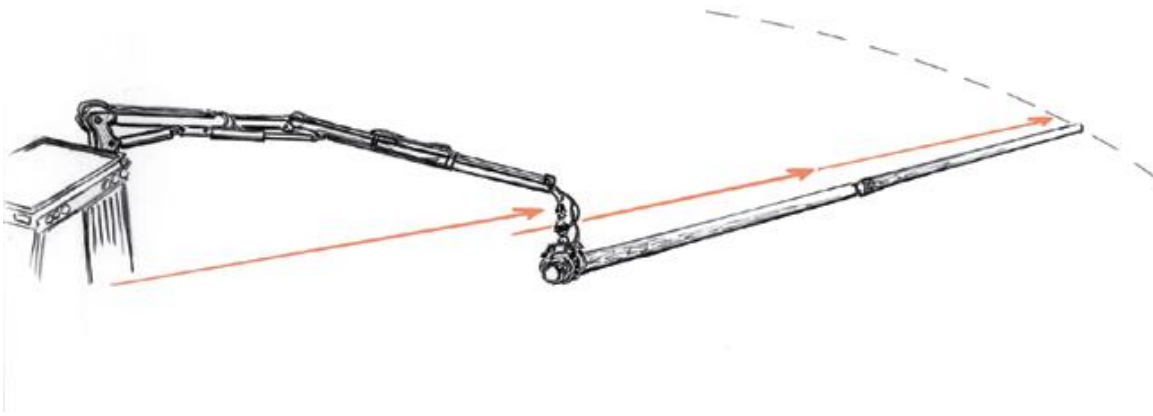

Ketjuluoti

Turvaetäisyys = puomin pituus + 2 x kaadettavan puuston pituus, yleensä 70 m

Turvaetäisyys ajokoneella

Turvaetäisyys = puomin pituus + 2 x
kuormattavan
pölkyn pituus, yleensä 20 m

Turvaetäisyydet

- Sähkölinjojen nimellisjännitteen suurus määrää vähimmäisturvaetäisyyden, avo- ja riippujohtojen läheisyydessä työskenneltäessä.

Sähkölinjojen turvaetäisyydet

Nimellisjännite kV	Vähimmäisetäisyys metriä		
	Avojohto		Riippujohto
	Alla	Sivulla	
1	2	2	0,5
20	2	3	1,5
110	3	5	
220	4	5	
400	5	5	

Vaarallisten puiden hakkuu

- Hakkuut myrskytuhometsissä ovat metsäalan vaarallisimpia metsätöitä.
- Hakkuut tehdään pääosin koneellisesti
- Myrskytuhokaadot tulisi jättää ainoastaan ammattilaisille.

Vaarallisten puiden hakkuu

Tuulen nopeuden vaikutus metsävahinkojen laatuun

m/s	vahingon laatu
Alle 20,8	Ei yleensä metsä vahinkoja
20,8-32,7	Myrsky; hajakaatoja ja laajempia tuhoja
Yli 32,7	Hirmumyrsky; suuria tuhoja

Vaarallisten puiden hakkuu

Esimerkkejä mahdollisista vaaratilanteista:

- Juurineen kaatuneet puut
- Murtuneet puut, joiden latva tai oksat roikkuvat pystyyn jääneessä puussa
- Jännityksessä olevat rungot
- Pahoin kallistuneet puut
- Konkelossa olevat puut
- Pötkelöt
- Hakkuutyömaalle jätetyt yksittäiset puut kovalla tuulella

Koneturvallisuusmääräykset

- Huolto ja korjaustöissä tulisi välttää yksin työskentelyä etenkin vaarallisten huoltojen yhteydessä.
- Mikäli huolto- ja korjaustöitä ei voida suorittaa asianmukaisella korjauspaikalla, tulee nämä korjaukset tapahtua toisen henkilön läsnä ollessa, esimerkiksi vuoron vaihdon yhteydessä.

Koneturvallisuusmääräykset

Turvalliseen huoltotyöhön pyrittäessä, karsi ylimääräiset vaaratekijät ja riskit pois. Näitä ovat mm:

- Keliolosuhteet ja epätasainen maasto.
- Kaatuvien puiden ja konkeloiden lähellä työskentely.
- Kantamattomalla alustalla tapahtuvat huollot ja korjaukset.
- Odottamattoman käynnistymisen estäminen.
- Erityistä tarkkaavaisuutta huollettaessa hakkuupäätä.

Koneturvallisuusmääräykset

- Mikäli konetta korjataan sen ollessa käynnissä, esimerkiksi vikoja etsiessä, tulee huoltoa tekevän olla siihen opastettu ja perehtynyt henkilö.
- Työnantajan on huolehdittava siitä, että työssä käytettävät koneet ja laitteet ovat huollettuja, eivätkä ne saa aiheuttaa erityistä tapaturman tai sairastumisen vaaraa. Työntekijän tulee noudattaa annettuja ohjeita ja työmenetelmiä.

Lähdeaineisto

- Vna 749/2001 puunkorjuun turvallisuudesta PP-esitys. Hannu Tapola STM, Seppo Alanära TTK
- Metsäkoneiden ergonomian suositukset Pohjoismaissa, PP-esitys. Hannu Tapola STM, Seppo Alanära TTK
- Ilkka Vieras
- John Deere
- Ponsse
- Dimex
- Tarmet

Metsäalan diojen toteutus

- Tuomas Laitinen, Tampereen ammattikorkeakoulu
- Jaakko Kallio, Tampereen ammattikorkeakoulu

Ohjausryhmä:

- Mira Seppänen, Työturvallisuuskeskus
- Hannu Tapola, Sosiaali- ja terveysministeriö
- Harri Häkkinen, Puuliitto
- Kari Kannisto, Yksityismetsätalouden Työnantajat
- Kari Kellokoski, StoraEnso Oyj, Metsä
- Kati Peltonen, Koneyrittäjien liitto
- Timo Parkkinen, TAMK